

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона је члан 97. став 1. тачка б) Устава Републике Србије, којим је, између осталог, утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката и систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14 - др. закон, 5/15, 44/18, 95/18, 91/19, 109/21 и 19/25 - у даљем тексту: Закон) уређује се правни положај привредних друштава, а нарочито њихово оснивање, управљање, статусне промене, промене правне форме, престанак и друга питања од значаја за њихов положај, као и правни положај предузетника.

Влада је Закључком 05 Број: 337–5373/17 од 19. јуна 2017. године, усвојила Преговарачку позицију Републике Србије за Међувладину конференцију о приступању Републике Србије Европској унији за Поглавље – 6 „Право привредних друштава” којом се Република Србија, између осталог, обавезала да ће преузети у правни систем Републике Србије правне тековине Европске уније из области корпоративног права са којима домаћи прописи из ове области до сада нису били усаглашени, као и да ће спровести преостале правне тековине, односно тековине настале након подношења преговарачке позиције, до ступања у чланство Европске уније, у складу са резултатима преговора у овом поглављу. С тим у вези, а у циљу даљег усклађивања компанијског права са правом Европске уније, Нацртом закона у наш правни систем преносе се одредбе Директиве (ЕУ) 2022/2381 Европског парламента и Савета од 23. новембра 2022. године о побољшању родне равноправности међу директорима листираних компанија, Директиве (ЕУ) 2019/2121 Европског парламента и Савета од 27. новембра 2019. године о измени Директиве (ЕУ) 2017/1132 у погледу прекограничних трансформација, спајања и подела и Директиве (ЕУ) 2019/1151 Европског парламента и Савета од 20. јуна 2019. године о измени Директиве (ЕУ) 2017/1132 у погледу употребе дигиталних алата и процеса у праву привредних друштава.

Директива (ЕУ) 2022/2381 прописује мере које се односе на постизање родне равноправности у органима управљања јавних акционарских друштава која се сврставају у велика правна лица, уз јачање транспарентности и квалитета корпоративног управљања. Наиме, ова директива уводи јасно дефинисане циљеве у погледу заступљености мање заступљеног пола у органима управљања и тежи обезбеђивању транспарентних и објективних процедура за избор чланова органа управљања. Предвиђа и обавезу извештавања о напретку у постизању родне равнотеже.

Директива (ЕУ) 2019/2121 унапређује правни оквир за спровођење прекограничних статусних промена привредних друштава, укључујући спајања, припајања, поделе и промену правне форме, унутар јединственог тржишта Европске уније. Директива има за сврху обезбеђивање слободе пословног настањивања, уз истовремено јачање заштите права запослених, поверилаца и мањинских чланова друштва, као и спречавање потенцијалних злоупотреба. Практично, директива омогућава компанијама да лакше мењају државу пословања или се реорганизују унутар ЕУ, уз прописане механизме контроле и заштите заинтересованих страна.

Директивом (ЕУ) 2019/1151 се уводи и унапређује примена дигиталних алата и процедура у области оснивања и пословања привредних друштава. Посебан акценат

стављен је на омогућавање онлајн регистрације друштава, електронско подношење документације, смањење административних трошкова, као и повећање транспарентности и доступности података путем међусобно повезаних регистара (систем интерконекције регистара).

Такође, Нацртом закона врши се и терминолошко усклађивање са одредбама Закона о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 129/21 и 109/25), Закона о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 73/19 и 44/21 – др.закон), Закона о ревизији („Службени гласник РС”, број 73/19) побољшање појединих решења из важећег закона која су представљала препреку и „уска грла” у примени Закона, а која је требало отклонити ради његове ефикасније примене.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Нацрта закона врше се измене става 5. члана 19. Закона, тако што се проширује круг лица која могу поднети тужбу надлежном суду којом се захтева брисање регистроване адресе седишта друштва, ако друштво користи адресу седишта супротно одредбама овог закона.

Чланом 2. Нацрта закона предложене су измене члана 25. Закона тако што се у складу са захтевима члана 26. Директиве (ЕУ) 2017/1132 прописује да пословна писма и други документи друштва, укључујући и оне у електронској форми морају да садрже и ознаку „у ликвидацији”, „у принудној ликвидацији”, односно „у стечају” уколико је друштво у поступку ликвидације, принудне ликвидације, односно стечаја.

Чланом 3. Нацрта закона врше се корекције у члану 46. Закона, а ради терминолошког усаглашавања са одредбама Закона о тржишту капитала. Наиме, Закон о тржишту капитала познаје само појам „јавног друштва”, а не и јавног акционарског друштва. Тачније, у складу са одредбама Закона о тржишту капитала издавалац је јавно друштво уколико испуњава бар један од следећих услова: успешно је извршио јавну понуду хартија од вредности у складу са проспектом чије је објављивање одобрила Комисија; чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту у Републици, што практично значи да јавно друштво може бити и друштво с ограниченом одговорношћу, као и акционарско друштво које није јавно уколико испуни услове прописане тим законом. С тим у вези, чланом 3. Нацрта закона врши се само прецизирање термина јавног акционарског друштва, као друштва чије су акције укључене у трговање на регулисаном тржишту у Републици Србији.

Чл. 4. и 5. Нацрта закона предложене су измене чл. 151. и 157. Закона којима се прописује да се удео члана друштва, односно сопствени удео друштва може претворити у дигитални токен у складу са законом којим се уређује дигитална имовина. Када је реч о претварању сопственог удела друштва у дигитални токен предложено је да одлуку о томе доноси скупштина друштва обичном већином гласова свих чланова друштва, осим ако је оснивачким актом другачије одређено. На овај начин даје се могућност члановима друштва и самом друштву да пренос удела, односно сопственог удела врше преко организоване платформе за трговину дигиталним токенима, при чему остају у обавези да поштују све одредбе Закона о привредним друштвима- почев од поштовања права прече куповине, поступка у вези са правом прече куповине, преноса удела уз сагласност друштва, друга ограничења за пренос удела и сл. као и све услове и последице преноса удела.

Чланом 6. Нацрта закона врше се измене члана 218. Закона и прописују услови и ограничења за обављање дужности директора у друштву с ограниченом одговорношћу, а све у складу са захтевима Директиве (ЕУ) 2019/1151.

Чл. 7. до 13. Нацрта закона у складу са предложеним изменама у члану 46. Закона врше се измене у члану 248. став 4, члану 260. ст. 3. и 6, члану 285. став 7, члану 287. став 5, члану 295. став 4, члану 298. ст. 3. и 4. и члану 299. став 4. Закона, а ради прецизирања и термилошког усаглашавања са одредбама Закона о тржишту капитала.

Чланом 14. Нацрта закона врше се измене у члану 306. Закона, а у циљу термилошког усклађивања са Законом о ревизији. Наиме, чланом 306. Закона прописује се, између осталог, да финансијски извештаји на основу којих се доноси одлука о повећању основног капитала из нето имовине друштва морају имати позитивно мишљење ревизора, те имајући у виду да је сада Закон о ревизији посебан закон, брисане су речи: „рачуноводство и”.

Чланом 15. Нацрта закона врше се корекције у члану 314. Закона, у циљу усаглашавања се предложеним изменама члана 316. Закона.

Чланом 16. Нацрта закона врше се измене члана 316. Закона прецизирају се разлози и начини за смањење основног капитала акционарског друштва, а у циљу решавања недомица које су се појавиле у пракси.

Чланом 17. Нацрта закона интервенише се у члану 344. став 11. Закона, а ради усклађивања са изменама извршеним у члану 46. Закона.

Чланом 18. Нацрта закона интервенише се у члану 367. став 1. тачка 1), а у циљу термилошког усклађивања са Законом о ревизији, имајући у виду да се тим законом уређује ревизија финансијских извештаја.

Чланом 19. Нацрта закона предложено је језичко прецизирање одредбе члана 373. Закона у погледу рока за слање позива за ванредну седницу скупштине акционарског друштва.

Чланом 20. Нацрта закона извршене су измене члана 382. Закона у складу са одредбама Закона о ревизији и одредбама Директиве (ЕУ) 2019/1151. Наиме, прописује се да директор не може бити ни лице које је ревизор друштва или лице које је било ангажовано у вршењу ревизије финансијских извештаја акционарског друштва, до истека рока у складу са посебним законом (члан 44. Закона о ревизији), као ни лице коме је у држави чланици Европске уније изречена мера забрана обављања делатности или забрана обављања функције члана органа управљања, у складу са прописима те државе чланице. Прописује се и обавеза размене одговарајућих информација између Агенције за привредне регистре и надлежних органа земаља чланица ЕУ преко система интерконекције регистара.

Чланом 21. Нацрта закона предложено је додавање нових чл. 382а и 382б којима се за јавно акционарско друштво које се у складу са прописима којима се уређује рачуноводство сматра великим правним лицем прописују захтеви и правила у погледу мање заступљеног пола у органима управљања у складу са минималним захтевима прописаним Директивом (ЕУ) 2022/2381 Европског парламента и Савета од 23. новембра 2022. године о побољшању родне равноправности међу директорима листираних компанија, обавеза за та друштва да до 31. марта текуће за претходну годину, доставе министарству надлежном за област родне равноправности информације о родној заступљености међу именованим директорима, са посебним подацима о родној заступљености код извршних и неизвршних директора, као и информације о мерама предузетим ради остваривања циљева о родном балансу, као и обавеза објављивања ових информација на интернет страници друштва, а све у складу са захтевима Директиве (ЕУ) 2022/2381.

Чланом 22. Нацрта закона врше се корекције у члану 393а став 1. Закона, имајући у виду да Закон о тржишту капитала не познаје појам „акционарско друштво које није јавно”, а све у складу и са изменама извршеним у члану 46. Закона.

Чланом 23. Нацрта закона врше се корекције у 410. став 5. Закона, имајући у виду да се појам овлашћеног ревизора уређује Законом о ревизији.

Чланом 24. Нацрта закона предложене су измене члана 411. Закона у складу са захтевима Директиве (ЕУ) 2014/56 и Директиве (ЕУ) 2022/2464, којима се прописује, између осталог, да комисија за ревизију врши надзор над радом унутрашњег надзора у друштву, у погледу финансијског извештавања и ако је то применљиво извештавања о одрживости укључујући поступак електронског извештавања у смислу прописа којима се уређује рачуноводство, без нарушавања његове независности; да прати процес финансијског извештавања и ако је то применљиво извештавања о одрживости укључујући поступак електронског извештавања у смислу прописа којима се уређује рачуноводство и поступак који спроводи друштво ради информација о којима извештава сагласно стандардима извештавања о одрживости у смислу прописа којима се уређује рачуноводство и даје препоруке или предлоге за очување његовог интегритета; да врши надзор над поступком ревизије, укључујући и одређивање кључних питања која треба да буду предмет ревизије, и ако је то применљиво провере извештаја о одрживости и проверу независности и објективности ревизора, и објасни на који начин су ревизија и провера извештаја о одрживости допринели интегритету финансијског извештавања, односно извештавања о одрживости и која је била улога комисије у том процесу; прати независност ревизора и друштва за ревизију у односу на друштво у складу са прописима којима се уређује ревизија, а нарочито пружање неревизорских услуга друштву у смислу члана 5. Уредбе ЕУ 537/2014, као и да прати ревизију годишњих и консолидованих финансијских извештаја и ако је то применљиво извештаја о одрживости и њен учинак изимајући у обзир налазе и закључке надлежног органа у складу са чланом 26. став 6. Уредбе ЕУ 537/2014.

Чл. 25. и 26. Нацрта закона врше се корекције у члану 451. став 2. Закона и у члану 453. став 4. Закона, имајући у виду да се појам интерног ревизора, односно обавеза вршења ревизије финансијских извештаја уређује Законом о ревизији.

Чланом 27. Нацрта закона врше се измене у члану 478. став 4. Закона ради прецизирања и усклађивања са одредбама Закона о тржишту капитала који и прописује услове за доношење одлуке о повлачењу акција са регулисаног тржишта.

Чланом 28. Нацрта закона додаје се Део шести А и чл. 482а до 482м којима се врши транспоновање одредби Директиве (ЕУ) 2019/2121 које се односе на прекограничну промену правне форме унутар ЕУ. Прекогранична промена правне форме подразумева поступак у коме друштво капитала (у Републици Србији: д.о.о. и а.д.) мења правну форму и из правне форме у којој је регистровано у држави порекла, прелази у правну форму државе пријема, при чему се предметно друштво брише из регистра државе порекла и уписује у регистар државе пријема. Прекогранична промена правне форме обавезно за последицу има и пренос регистрованог седишта из државе порекла у државу пријема. Као и код промене правне форме без прекограничног елемента и у овом случају промена правне форме не утиче на правни субјективитет привредног друштва. Прописује се и ко не могу бити учесници у поступцима прекограничне промене правне форме: друштва капитала у ликвидацији, принудној ликвидацији, стечају (изузетак, прекогранична промена правне форме предвиђена као мера реорганизације у стечајном поступку), кредитне институције, финансијске холдинг компаније, мешовите холдинг компаније, финансијске институције које су зависна друштва тих субјеката и које су укључене у контролу на консолидованој основи, ако су предмет стечаја и ликвидације у складу са законом којим се уређује стечај и ликвидација банака, друштва за осигурање и давалаца финансијског лизинга. Уређује се и сам поступак промене правне форме, који као и код статусних промена започиње сачињавањем нацрта плана прекограничне промене правне форме и извештаја органа

управљања о прекограничној промени правне форме за чланове друштва и запослене, у коме се даје објашњење и оправдање правних и економских аспеката прекограничне промене правне форме, њен утицај на запослене и будуће пословање друштва. Такође, независни ревизор сачињава и извештај о ревизији нацрта плана прекограничне промене правне форме. Прописана је и обавеза објављивања нацрта плана прекограничне промене правне форме и других пратећих докумената. Такође, уређена су и питања права несагласних чланова друштва, заштите поверилаца друштва, правних последица прекограничне промене правне форме, саме регистрације и у случају када је Република Србија држава порекла и у случају када је држава пријема, као и ништавости регистрације прекограничне промене правне форме.

Чланом 29. Нацрта закона врше се корекције у члану 483. став 5. Закона ради прецизирања и усклађивања са одредбама Закона о тржишту капитала који и прописује услове за доношење одлуке скупштине о повлачењу акција са регулисаног тржишта.

Чланом 30. Нацрта закона предложена је допуна члана 484. закона и прописано да у статусној промени не може учествовати ни привредно друштво које је у принудној ликвидацији.

Чланом 31. Нацрта закона предложене су допуне члана 493. Закона, а ради усклађивања са захтевима компанијских директива и Законом о ревизији, те је сада јасно прописано да ревизор који сачињава извештај о статусној промени мора бити независан од сваког привредног друштва које учествује у статусној промени у смислу закона којим се уређује ревизија.

Чланом 32. Нацрта закона врши се исправка техничке грешке у члану 511. став 3. Закона, имајући у виду да се овим чланом уређује заштита поверилаца друштва које учествује у статусној промени од стране суда, те се суд може одредити привремену меру забране спровођења статусне промене, на захтев повериоца, а не друштва, ако нађе да је то нужно и оправдано ради обезбеђивања одговарајуће заштите за повериоца који је поднео тужбу.

Чланом 33. Нацрта закона интервенише се у члану 514. став 1. Закона, тако што се у складу са захтевом Кодификоване директиве проширује круг лица који су у случају статусне промене солидарно одговорни члановима друштва за штету проузроковану намерно или крајњом непажњом приликом припреме и спровођења статусне промене. Наиме, поред директора и чланова надзорног одбора друштва које учествује у статусној промени солидарна одговорност проширује се и на ревизора који је сачинио извештај о статусној промени.

Чланом 34-39. Нацрта закона предложене су измене, односно допуне појединих чланова Закона који се односе на прекогранична припајања и спајања, а у све у складу са одредбама Кодификоване директиве и Директиве (ЕУ) 2019/2121. Проширен је списак субјеката који не могу учествовати у прекограничном припајању и спајању и прецизирано да је друштво капитала које учествује у поступку прекограничног припајања или спајања дужно да поступа у складу са националним прописима који се на њега примењују, а нарочито у складу са одредбама о доношењу одлука о прекограничном припајању и спајању и заштити запослених, уколико није другачије прописано. Прописано да су обавезни елементи заједничког Нацрта уговора о припајању и податак о висини новчане накнаде која се нуди несагласним члановима привредног друштва и рок у коме ће бити исплаћена, као и податак о одговарајућој заштити која се нуди повериоцима, попут гаранције и залог. Такође, прецизирано је и шта се све објављује уз Нацрт уговора, прописана садржина и поступак сачињавања и рокови објављивања извештаја о прекограничном припајању који су органи управљања дужни да сачине за чланове друштва и запослене, у коме се даје објашњење и оправдање правних и економских аспеката прекограничне промене правне форме, њен утицај на

запослене и будуће пословање друштва. Прецизирана је и већина за доношење одлуке о усвајању заједничког нацрта уговора о припајању, као и разлози због којих се ова одлука не може побијати. Поред тога, детаљније је прописано шта је друштво дужно да достави јавном бележнику ради издавања јавнобележничке исправе која претходи регистрацији припајања, као и поступање јавног бележника по поднетом захтеву. Детаљно је уређено и право запослених на информисање и консултације у вези са планираним припајањем пре доношења нацрта уговора о припајању, регистрација прекограничног припајања и размена података преко система интерконекције регистара, прецизиране одредбе које се односе на питања права несагласних чланова друштва и заштите поверилаца друштва.

Чланом 40. Нацрта закона додаје се Део седми б и чл. 514њ до 514ш којима се у складу са Директивом (ЕУ) 2019/2121 уређује још једна врста прекограничних статусних промена - прекограничне поделе друштава капитала. Прекограничне поделе дефинисане су као статусне промене у којима учествују два или више друштава, од којих је најмање једно друштво из члана 139. или члана 245. овог закона регистровано на територији Републике Србије, и најмање једно друштво капитала регистровано на територији друге државе чланице. Прекограничне поделе обухватају потпуну поделу, делимичну поделу и поделу уз одвајање. Потпуна прекогранична подела дефинисана је као поступак у којем једно друштво (друштво преносилац), које престаје да постоји без спровођења поступка ликвидације, преноси целокупну имовину и обавезе на два или више новооснованих друштава капитала (друштва стицаоци), при чему чланови друштва преносиоца стичу уделе, односно акције у друштвима стицаоцима. Делимична прекогранична подела је поступак у којем једно друштво (друштво преносилац) преноси део имовине и обавеза на једно или више новооснованих друштава капитала (друштва стицаоци), при чему чланови друштва преносиоца стичу уделе, односно акције у друштвима стицаоцима. И на крају, прекогранична подела уз одвајање дефинисана је као поступак у којем једно друштво (друштво преносилац) преноси део имовине и обавеза на једно или више новооснованих друштава капитала (друштва стицаоци), при чему друштво преносилац стиче уделе, односно акције у друштвима стицаоцима. Одређен је и домен примене, као и која друштва не могу учествовати у прекограничним поделама. Као и код свих других врста статусних промена са прекограничним елементом и овај поступак започиње сачињавањем нацрта плана прекограничне поделе од стране надлежног органа друштва, који мора да садржи све прописане обавезне елементе. Такође, одбор директора, односно извршни одбор друштва дужан је да сачини извештај о прекограничној подели за чланове друштва и запослене, у коме даје објашњење и оправдање правних и економских аспеката прекограничне поделе, њен утицај на запослене и будуће пословање друштва, а друштво које спроводи прекограничну поделу дужно је да информише и консултује запослене о утицају поделе на њихов статус, пре сачињавања овог извештаја. Запослени и у овај врсти статусних промена имају иста права на учествовање у органима управљања. И код прекограничних подела независни ревизор сачињава извештај о ревизији нацрта плана прекограничне поделе. Даље, уређене су и обавезе друштва у вези са објављивањем нацрта плана и свих осталих пратећих аката, доношење одлуке скупштине друштва о усвајању нацрта плана поделе, права несагласних чланова друштва преносиоца, право чланова на доплату, заштита поверилаца и одговорност за штету, као и правне последице прекограничне поделе. И на крају, уређује се и регистрација прекограничне поделе (која се такође не може спровести без јавнобележничке исправе, односно потврде) у зависности од тога да ли је друштво стицалац друштво које је регистровано у Републици Србији (регистрација оснивања стицаоца) или је друштво преносилац регистровано у Републици Србији (регистрација брисања преносиоца), размена информација и обавештења путем система интерконекције регистара, као и ступање на снагу прекограничне поделе.

Чл. 41. и 42. Нацрта закона врши се корекција у члану 536. став 1. и члану 540. став 2. Закона, имајући у виду да се почетни и завршни ликвидациони биланс састављају у складу са прописима којима се уређује рачуноводство, а не и ревизија.

Чланом 43. Нацрта закона уводи се нови члан 573а којим се уређује Регистрација промене података огранка страног привредног друштва, односно представништва и размена података са државама чланицама ЕУ путем система интерконеције регистара. Прописује се да су страна привредна друштва која су основала огранак или представништво на територији Републике Србије дужна да Регистру привредних субјеката ради регистрације, поред промене свих података који се региструју (назив и адреса огранка, односно адреса представништва; претежна делатност огранка; лично име, односно пословно име заступника огранка, односно оснивача представништва и обим овлашћења заступника; назив, правна форма и седиште оснивача огранка, односно представништва и др.) доставе и: обавештење о покретању поступка ликвидације, податке о ликвидационом управнику и његовим овлашћењима, окончању поступка ликвидације, податке о покретању стечајног поступка, податке о стечајном управнику и његовим овлашћењима, податке о закључењу стечаја, као и одлуку о престанку огранка, односно представништва. Даље се уређује размена података о оснивачу огранка, односно представништва, као и о самом огранку страног привредног друштва и представништва између Регистра привредних субјеката и надлежних регистара земаља чланица ЕУ путем система интерконеције регистара, а у складу са одредбама Директиве (ЕУ) 1151/2019.

Чланом 44. Нацрта закона предложене су измене члана 585. Закона ради увођења нових привредних престапа, у случају када друштво које учествује у прекограничним статусним променама не поступа у складу са одредбама овог закона које се односе на сачињавање, достављање и објављивање прописаних докумената, као и у случају када не поступа у складу са одредбама овог закона које се односе на право запослених на информисање и консултације, на учествовање у одлучивању, као и на поступак преговора са запосленима.

Чланом 45. Нацрта закона врше се допуне члана 586. Закона увођењем нових привредних престапа за јавно акционарско друштво у складу са чланом 21. Нацрта закона, а који се односе на непоступање јавног акционарског друштва које има обавезу успостављања биланса припадника мање заступљеног пола у органима управљања у складу са одредбама овог закона које се односе на постизање родне равнотеже, одговарајућу транспарентност и поступање друштва при избору кандидата за чланове органа управљања, на објављивање и доставу информација о родној заступљености.

Чл. 46. и 47. Нацрта закона уређује се ступање на снагу и почетак примене појединих одредаба Нацрта закона, односно предложено је да се примена одредаба Закона које се односе на прекогранична припајања и спајања привредних друштава, Европско друштво и Европску економску интересну групацију (чл. 514а - 514м, чл. 577а - 577ш и чл. 580а - 580ч Закона о привредним друштвима) одложи до дана приступања Републике Србије Европској унији, а имајући у виду да привредна друштва која су регистрована у Републици Србији не могу бити учесници прекограничних статусних промена, нити је могуће основати Европско акционарско друштво и Европску економску интересну групацију све док Република Србија не постане чланица Европске уније.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТАВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За примену овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије.